

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра екології агросфери та екологічного контролю

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Факультет Захисту рослин,
біотехнологій та екології

“21” травня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА КУЛЬТУРИ

Галузь знань Е «Природничі науки, математика та статистика»

Спеціальність Е2 «Екологія»

Освітня програма Екологія

Факультет Захисту рослин, біотехнологій та екології

Розробник: доцент, к.с.-г. наук А.А. Сербенюк

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2025 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА КУЛЬТУРИ

Вивчення навчальної дисципліни формую у студентів комплекс професійних знань з питання екологічної освіти і культури молодого покоління та підготовки його до розв'язання екологічних проблем, в яких мають переважати загальноприйняті в людському суспільстві норми моралі та духовні цінності. Допомагає майбутнім фахівцям у оволодінні основними теоретичними знаннями та практичними вміннями щодо формування екологічнограмотної особистості і колективу та навчити їх застосовувати ці знання і вміння в майбутній екологічній діяльності. У межах курсу розглядаються: методологічні та правові основи екологічної освіти, роль екологічної культури як складової національної безпеки та сталого розвитку, стандарти й принципи екологічного аудиту, контролю та моніторингу.

Опис навчальної дисципліни «Основи екологічної освіти та культури»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	Е 2 Екологія	
Освітня програма	«Екологія», Блок «Охорона навколишнього середовища»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістовних модулів	3	
Курсовий проект (робота)	відсутній	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	Денна	Заочна
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	2 год.
Лабораторні заняття	немає	немає -
Самостійна робота	60 год.	116 год.
Індивідуальні завдання	немає	немає
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:	4 год.	
аудиторних самостійної роботи студента –		

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни.

Метою дисципліни Основи екологічної освіти та культури є розглянути теоретичні та прикладні основи формування екологічної культури суспільства як невід'ємної складової

успішного екологічної освіти та виховання особистої відповідальності за збереження довкілля.

Набуття компетентностей (відповідно до затвердженої Освітньо-професійної програми за спеціальністю Е2 «Екологія»):

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

K01 Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

K07 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

K25. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

Програмні результати навчання

ПР15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	Тиж-ні	Ус-ь-ог-о	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовний модуль 1. Гуманітарний чинник як основа екологічної парадигми розвитку													
Тема 1. Вступ до екологічної етики.	1	9	2	2			5	9					9
Тема 2. Історія екологічної етики.	2	10	2	2			6	10					10
Тема 3. Цінності та права природи	3	9	2	2			5	11			1		10
Тема 4. Напрями екологічної етики	4	10	2	2			6	9					9
Тема 5. Практичне застосування екологічної етики.	5	8	2	2			4	9		1			8
Разом за змістовим модулем 1		46	10	10			26	48		1	1		46
Змістовий модуль 2. Основи екологічної освіти													
Тема 6. Екологічна освіта як складова екологічної культури.	6	9	2	2			5	9					9
Тема 7. Концептуальні основи екологічної освіти	7	8	2	2			4	10					10
Тема 8. Форми організації екологічної освіти	8	10	3	2			5	10			1		9
Тема 9. Методи організації екологічної освіти	9	8	2	2			4	9					9
Тема 10. Впровадження екологічної освіти та екологічних досліджень в Україні	10	8	2	2			4	8		1			7
Разом за змістовим модулем 2		43	10	10			22	46		1	1		44
Змістовний модуль 3 Основи екологічної культури													
Тема 11. Екологічна культура як діяльність	11	7	2	2			3	6					6

Тема 12. Екологізація людської діяльності.	12	9	2	4			3	7					7
Тема 13. Екологізація медицини.	13	8	3	2			3	7					7
Тема 14. Взаємодія людини і природи в умовах глобальної екологічної кризи.	14-15	7	2	2			3	6					6
Разом за змістовим модулем 3		31	9	10			12	26					26
Усього годин		120	30	30			60	120		2	2		116
Курсовий проект (робота)		–	-	-	-		-		-	-	-		-

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до екологічної етики.	2
2	Історія екологічної етики.	2
3	Цінності та права природи	2
4	Напрями екологічної етики	2
5	Практичне застосування екологічної етики.	2
6	Екологічна освіта як складова екологічної культури.	2
7	Концептуальні основи екологічної освіти	3
8	Форми організації екологічної освіти	2
9	Методи організації екологічної освіти	2
10	Впровадження екологічної освіти та екологічних досліджень в Україні	2
11	Екологічна культура як діяльність	2
12	Екологізація людської діяльності.	3
13	Екологізація медицини.	2
14	Взаємодія людини і природи в умовах глобальної екологічної кризи.	2
	Разом	30

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Годин
1	Історичний стану культури України	2
2	Екологічна етика як елемент екологічної культури.	2
3	Екологоетичні принципи прав тварин.	2
4	Екоетичні принципи відношення до природи і правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій.	2
5	Діяльність людини та екологічні кризи.	2
6	Формування екосвідомості населення України	2
7	Предмет, задачі, основні категорії екологічної освіти. Вища школа як педагогічна система	2
8	Організація навчального процесу в системі екологічної підготовки фахівців	3
9	Процес екологічного виховання у ЗВО	2
10	Міжнародні та українські екологічні організації і завданнями, які вони покликані виконувати	2
11	Екологічні аспекти життя людини	2
12	Здоровий спосіб життя – гармонія розвитку людини з природою	3
13	Екологічні особливості аграрної галузі. Екологічно чисті технології.	2
14	Медицина та її роль в контролі життєдіяльності людини	2
	Разом	30

5. Теми самостійної роботи

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародне співробітництво та екологічна етика.	20
2	Екологічні проблеми парків м. Києва	20
3	Перспективи екологізації розвитку України	20
Усього годин		60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування
- екзамен;
- модульні тести;
- реферати, презентації;
- розрахункові роботи;
- захист практичних робіт;

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Гуманітарний чинник як основа екологічної парадигми розвитку		
Практична робота №1. Історичний стану культури України	Знати: історичні передумови формування екологічної культури в Україні, основні етапи розвитку взаємодії людини з природою. Уміти: аналізувати вплив культурних традицій на екологічну свідомість сучасного суспільства.	12
Практична робота №2. Екологічна етика як елемент екологічної культури	Знати: принципи та цінності екологічної етики, її роль у формуванні світогляду. Уміти: розрізняти етичні підходи до взаємодії з природою, оцінювати поведінку з точки зору екологічної відповідальності.	12
Практична робота №3. Екологоетичні принципи прав тварин.	Знати: основні концепції прав тварин, морально-етичні підходи до їх захисту. Уміти: аргументувати гуманне ставлення до тварин, аналізувати приклади порушення їх прав.	12
Практична робота №4. Екоетичні принципи відношення до природи і правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій.	Знати: екоетичні норми ставлення до природи, основи вирішення екологічних конфліктів. Уміти: моделювати поведінку у складних морально-екологічних ситуаціях, знаходити етично виважені рішення.	12
Практична робота №5.	Знати: основні типи екологічних криз, причини їх	12

Діяльність людини та екологічні кризи.	виникнення та впливу людської діяльності на довкілля. Уміти: аналізувати приклади глобальних і локальних екологічних проблем, визначати роль людини у їх загостренні або вирішенні.	
Самостійна робота №1. Міжнародне співробітництво та екологічна етика.	Знати: ключові міжнародні екологічні угоди, принципи сталого розвитку, етичні основи глобального природоохоронного партнерства. Уміти: орієнтуватися в міжнародній екологічній політиці, пояснювати значення екологічної етики в міжнародній взаємодії.	10
Модульна контрольна робота 1.	Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тем, які включені до модуля №1	30
Всього за модулем 1	ПРН 15,19	100
Модуль 2. Основи екологічної освіти		
Практична робота №6. Формування екосвідомості населення України	Знати: особливості екологічної свідомості, її рівні, чинники формування в суспільстві. Уміти: визначати шляхи формування екосвідомості різних соціальних груп; пропонувати інформаційно-просвітницькі заходи.	12
Практична робота №7. Предмет, задачі, основні категорії екологічної освіти. Вища школа як педагогічна система	Знати: структуру, функції та ключові поняття екологічної освіти; місце вищої школи у формуванні екологічного світогляду. Уміти: систематизувати екологічно-педагогічні категорії, аналізувати роль ЗВО у формуванні фахівця-еколога.	12
Практична робота №8. Організація навчального процесу в системі екологічної підготовки фахівців	Знати: принципи, форми та методи екологічного навчання у ЗВО. Уміти: проєктувати зміст навчального процесу екологічної підготовки з урахуванням сучасних вимог.	12
Практична робота №9. Процес екологічного виховання у ЗВО	Знати: зміст, мету та завдання екологічного виховання у вищій школі. Уміти: розробляти виховні заходи, спрямовані на розвиток екологічної культури студентів.	12
Практична робота №10. Міжнародні та українські екологічні організації і завданнями, які вони покликані виконувати	Знати: зміст, мету та завдання екологічного виховання у вищій школі. Уміти: розробляти виховні заходи, спрямовані на розвиток екологічної культури студентів.	12
Самостійна робота №2. Складання паспорта потенційно небезпечного об'єкта	Знати: структуру паспорта екологічної безпеки об'єкта, основні критерії його оцінювання. Уміти: скласти паспорт потенційно небезпечного об'єкта з урахуванням природоохоронних вимог і типових екологічних ризиків.	10
Модульна контрольна робота 2.	Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тем, які включені до модуля №2	30
Всього за модулем 2	ПРН 15,19	100
Модуль 3. Основи екологічної культури		
Практична робота № 11. Екологічні аспекти життя людини.	Знати: взаємозв'язок довкілля та умов життя людини, вплив екологічних чинників на здоров'я. Уміти: визначати екологічні ризики в побуті, на виробництві та в міському середовищі; формувати рекомендації щодо екологізації способу життя.	15
Практична робота № 12. Здоровий спосіб життя – гармонія розвитку людини з природою	Знати: основні принципи здорового способу життя в контексті гармонії з природним середовищем. Уміти: розробляти програми самовдосконалення та профілактики здоров'я з урахуванням екологічного чинника.	15

Практична робота № 13. Екологічні особливості аграрної галузі. Екологічно чисті технології	Знати: екологічні проблеми сільського господарства та принципи сталого агровиробництва. Уміти: аналізувати агротехнології з погляду екологічності; пропонувати шляхи впровадження безпечних методів господарювання.	15
Практична робота № 14. Медицина та її роль в контролі життєдіяльності людини	Знати: роль медицини у формуванні екологічної безпеки життя, профілактичні напрями сучасної медицини. Уміти: оцінювати медико-екологічні аспекти життєдіяльності людини; розпізнавати фактори, що впливають на фізичне й психоемоційне здоров'я.	15
Самостійна робота № 3. Медицина та її роль в контролі життєдіяльності людини	Знати: системний підхід медицини до контролю за життєдіяльністю людини, поняття медико-екологічного моніторингу. Уміти: зіставляти вплив довкілля та способу життя на здоров'я; формувати рекомендації щодо збереження життєстійкості людини.	10
Модульна контрольна робота 3.	Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тем, які включені до модуля №3	30
Всього за модулем 3	ПРН 15,19	100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3)/3 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік		30
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤	100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедайлнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Всі лабораторні і самостійні роботи мають закінчуватися власним висновком, щодо отриманого результату. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5288>);
- конспекти лекцій та їх презентації;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;

методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Коваль, Ю. (2023). ОБ'ЄКТИВНА ОЦІНКА РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ КОЛЕДЖІВ. *Актуальні питання у сучасній науці*, (6 (12)).
2. Маленко, Я. В., Ворошилова, Н. В., Перерва, В. В., & Поздній, Є. В. (2023). Основи екології: практикум з навчальної дисципліни для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).
3. Сафранов, Т. А., & Ільїна, В. Г. (2022). Проблеми екологічної освіти: методичні вказівки для семінарських занять для студентів денної форми навчання зі спеціальності 101 «Екологія» рівня вищої освіти «магістр» ОПП «Екологія та охорона навколишнього середовища», «Екологічна безпека» (галузь знань 10–Природничі науки).
4. Совгіра, С. (2023). ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА В АСПЕКТІ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, (2), 17-24.
5. Філімонова, Т. (2023). ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ. *Věda a perspektivy*, (10 (29)).
6. Ardoin, N. M., Bowers, A. W., & Gaillard, E. (2020). Environmental education outcomes for conservation: A systematic review. *Biological conservation*, 241, 108224. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320719307116>
7. Kopnina, H. (2020). Education for the future? Critical evaluation of education for sustainable development goals. *The Journal of Environmental Education*, 51(4), 280-291. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00958964.2019.1710444?casa_token=PuXgBjtOuXAA_AAAA%3A_oFCCLZxY1jcDMZvUBoP4aRuy_KKXDq03wkn8IKLP4ckRJoWO-S0Lj5h3rOLRS3QELVOA_-ywcRrig
8. Mandryk, O., Maliovanyi, M., & Orfanova, M. (2019). Екологічна освіта для сталого розвитку. *Ecological Safety and Balanced Use of Resources*, (1 (19)), 130-139.
9. Boca, G. D., & Saraçlı, S. (2019). Environmental education and student's perception, for sustainability. *Sustainability*, 11(6), 1553. <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/6/1553>

Інформаційні ресурси

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України <https://mepr.gov.ua/>
2. Міністерство освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua>
3. Національне агентство з забезпечення якості вищої освіти України <https://naqa.gov.ua/>
4. Всесвітній фонд дикої природи <https://wwf.ua/about-wwf/about-wwf/>
5. Програма ООН з довкілля (ЮНЕП) <https://www.unep.org/>
6. Міжнародний союз охорони природи (МСОП) <https://www.iucn.org/>
7. Національний Еразмус+ офіс в Україні <https://erasmusplus.org.ua/>
8. Національна команда експертів з реформування вищої освіти <https://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymka-reform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here.html>